



P-9A

บทที่ ๒

การศึกษาชั้นมูลฐาน

การฟัง และ การไต่ถาม

เดวิด เอ็ม ซิลเวอร์สโตน^๑ (David M. Silverstone) ได้กล่าวถึงความแตกต่างของการไต่ถามและการฟังไว้ว่า การไต่ถาม เป็นกระบวนการทางกายภาพ เมื่อมีเสียงมากระทบหู แต่การฟังหมายถึง การเก็บสะสมเสียงที่ไต่ถามไว้ในสมองทำให้เกิดความเข้าใจ และสามารถตีความออกมาได้

จูเลียน เดกิน^๒ (Julian Dakin) กล่าวว่า การฟังเป็นครึ่งหนึ่งของกระบวนการสื่อสาร เพราะสามารถทำให้ผู้รับเข้าใจเรื่องราวที่มีผู้ส่งส่งมาได้

ดังนั้น ในการฟังที่มีประสิทธิภาพจะต้องฟังให้เกิดความเข้าใจด้วย การฟังให้เกิดความเข้าใจนั้น จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

๑. มีวัตถุประสงค์ในการฟัง ฟังเพื่อให้ได้ข้อสนเทศ เพื่อการศึกษา หรือเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
๒. ทำสิ่งแวดล้อมในการฟังให้เหมาะสม เช่น ตำแหน่งที่นั่ง ห้อง หรือการถ่ายเทอากาศ
๓. ฟังอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ ต้องคอยประเมินผลว่าผู้พูดพูดอะไร ให้ความตั้งใจในระหว่างการฟัง คิดตั้งคำถามและหาคำตอบ
๔. ไม่เกิดอคติกับผู้พูด หรือสิ่งที่ฟัง

^๑ David M. Silverstone, " Listening and Tape Teaching", Audiovisual Instruction 13 (October 1968): 871.

^๒ Julian Dakin, " Listening Practice" The Language Laboratory and Language Learning (Longman: London, 1973) p.31.

๕. เรียนรู้เกี่ยวกับเสียงต่างๆ เพื่อทำให้เกิดความหมาย และนำมาสัมพันธ์กับเนื้อหา

๖. ผูกผันการฟังอยู่เสมอทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และที่โรงเรียน พยายามเข้าร่วมกลุ่มอภิปราย การแสดงละคร การรายงาน และการฝึกฟังจากเทป วิทยุ แผ่นเสียง และจากคนอื่นๆ

๗. เมื่อพูดกับกลุ่มคนจำนวนมาก ควรพูดช้าๆ โดยเฉพาะถ้าเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน คิดอย่างไรตรงๆว่ารู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างไร ทั้งความเป็นมา สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และการนำความคิดนั้นไปประยุกต์ใช้

จากหลักการฟังเหล่านี้เอง เราสามารถนำมาเป็นหลักในการผลิตเทปบทความ ความเข้าใจในการฟังได้ เพราะการใช้เสียงประกอบเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่สร้างมโนภาพให้กับผู้ฟัง และผู้ฟังจะนำเสียงที่ได้ยินมาทำให้เกิดความหมายสัมพันธ์กับเนื้อหา ดังที่กล่าวแล้วในหลักการฟังข้อ ๕

ลำดับขั้นของการฟัง

จอห์น อิกกินส์ ได้อธิบายลำดับขั้นของการฟังไว้ ๖ ขั้น ดังนี้

- ๑. ขั้นรับรู้ (Perceive Boundaries) ผู้ฟังจะบอกได้ว่ากำลังได้ยินเสียงเป็นภาษาอะไร
- ๒. ขั้นบันทึกความจำระยะสั้น (Hold in Short Term Memory) ผู้ฟังจะจดจำหน่วยเสียงที่ได้ยินเหล่านั้นไว้ โดยยังไม่ทราบความหมายใด
- ๓. ขั้นเข้าใจความหมายของคำ (Attach Lexical Meaning) ผู้ฟังจะจำแนกหน่วยเสียงที่ได้ยิน และทราบความหมายของคำแต่ละคำที่ได้ยิน

๑. เขาวลัทธิ บุนยศิริ, " การเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษจากการสอนโดยใช้เทป กับการสอนโดยใช้สไลด์เทปเสียง" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๖ .

๔. ขั้นเข้าใจความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (Perceive Grammar Relationship) ผู้ฟังจะวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาของหน่วยเสียงที่ได้ยิน และเข้าใจความสัมพันธ์ของหน่วยต่างๆว่า คำใดทำหน้าที่อย่างไรในประโยค การเน้นเสียง การยกระดับเสียงในประโยค

๕. ขั้นอ้างอิง (Perceive Reference) ผู้ฟังจะนำโครงสร้างทางภาษาของเสียงที่ได้ยิน มาสัมพันธ์กับความรู้และประสบการณ์เดิม ตลอดจนสภาพแวดล้อมขณะฟัง

๖. ขั้นสรุปความหมาย (Make Inference) ผู้ฟังจะวินิจฉัยความหมายและทำความเข้าใจข้อความที่ได้ยินทั้งหมด แล้วจดจำความหมายนั้นๆไว้

การเรียนความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษนั้น จึงเป็นไปตามลำดับขั้นตอนทั้ง ๖ นี้เช่นเดียวกัน เพราะการใช้คำศัพท์ในบทเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย เพราะผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในขั้นที่ ๖ ได้นั้น ต้องผ่านขั้นที่ ๑ ถึง ๕ มาก่อน

วิธีเรียนความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษ

การเรียนการฟังภาษาอังกฤษนั้น ส่วนใหญ่จะเรียนในห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) เอลตัน ฮอกกิง (Elton Hocking) ได้แบ่งวิธีการเรียนการฟังภาษาต่างประเทศในห้องปฏิบัติการทางภาษา ออกเป็น ๔ แบบ คือ

๑. แบบฟังอย่างเดียว (Audio-Passive) การเรียนแบบนี้ นักเรียนจะฟังแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนความเข้าใจในการฟัง (Listening Comprehension) จัดอยู่ในพวกนี้เป็นการเรียนโดยมุ่งพัฒนาความสามารถ และทักษะในการฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจโดยให้ผู้ฟังฟังเรื่องราว หรือบทความสั้นๆ จากเทปหนึ่งหรือ

๑ ประภา เวสุวัน, "การเปรียบเทียบความเข้าใจในการฟังภาษาอังกฤษในห้องเรียนกับห้องปฏิบัติการทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕) หน้า ๔๒-๔๕.

สองครั้ง แล้วจึงตั้งคำถาม โดยหลังคำถามทุกข้อมีระยะเวลาเว้นในเทป เพื่อให้ให้นักเรียนคิด หาคำตอบในใจ หรือเขียนลงบนกระดาษคำตอบถ้ามี หลังจากหยุดเทปแล้วก็อาจมีเฉลย คำตอบเพื่อตรวจ การตั้งคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบหรือแบบถูกผิดก็ได้

๒. แบบฟัง และพูดตาม (**Audio-Active**) การเรียนแบบนี้ นักเรียนจะ ฟังจากเทป แล้วพูดตามไปด้วย แบบฝึกหัดที่ใช้สำหรับการเรียนแบบนี้มุ่งพัฒนาความสามารถ ในการแสดงออกในการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และทักษะในการออกเสียง

๓. แบบฟัง พูดตาม และเปรียบเทียบ (**Audio-Active Comparative**) นักเรียนจะฟังเสียงจากเทปแล้วพูดตาม หลังจากนั้นก็จะบันทึกเสียงจากเทป และเสียงของตนเอง เสร็จแล้วจะหมุนกลับมาฟังใหม่ เพื่อเปรียบเทียบเสียงจากเทปกับเสียงของตนเอง ว่าประสบความสำเร็จเพียงไร

๔. แบบเรียนด้วยตนเอง (**Independent Study**) การเรียนแบบนี้ก็เช่นเดียวกับข้างต้น เพียงแต่เรียนด้วยตนเองตามความสามารถ โดยมีเทปอยู่ในเครื่องบันทึกเสียงของตน

005769

ในการเรียนความเข้าใจภาษาอังกฤษนั้นมีวัตถุประสงค์อยู่ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้เรียนจะต้องเข้าใจบทเรียนที่ฟังมา

๒. ผู้เรียนจะต้องแสดงว่าเข้าใจบทเรียนนั้น โดยทำข้อทดสอบได้^๑

ดังนั้น ลำดับขั้นในการเรียน ผู้เรียนจะต้องฟังเทปบทเรียนเสียก่อน ๑-๒ ครั้ง แล้วจึงทำแบบทดสอบหลังฟังแล้ว ในบทเรียนความเข้าใจภาษาอังกฤษนั้น อาจใช้เป็น ประโยคเดี่ยว หรือเป็นข้อความ อาจเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง อาจเป็นบทบรรยาย บทพรรณนา บทสนทนา หรือเป็นการสอนก็ได้ ในการใช้เทปนี้อาจใช้ภาพประกอบหรือ เสียงประกอบด้วยก็ได้

^๑ Dakin, The Language Laboratory and Language Learning

ระหว่างที่เรียน นักเรียนมีกิจกรรมที่ต้องทำต่างๆกัน เช่น

๑. ตอบคำถาม
๒. จดบันทึก
๓. ย่อเรื่อง
๔. เขียนบทความ หรือเขียนตามคำบอก
๕. ติดตามการสอน

การใช้เทปบันทึกเสียงเพื่อฝึกทักษะการฟัง

ในการเรียนภาษาต่างประเทศ การฝึกทักษะการฟังที่ดีที่สุด คือ การใช้เทปบันทึกเสียง เพื่อบันทึกเสียงเจ้าของภาษาแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน การใช้เทปในการสอนภาษาต่างประเทศนั้น มีข้อดีหลายอย่าง

๑. สามารถใช้ได้ในทุกๆสถานที่ โดยไม่จำเป็นต้องมีครูผู้สอนที่เป็นเจ้าของภาษา
๒. เทปบันทึกเสียงที่มีประสิทธิภาพจะสามารถให้เสียงที่ชัดเจน โดยเฉพาะถ้าฟังในห้องปฏิบัติการทางภาษา
๓. สามารถเปิดฟังซ้ำได้
๔. สามารถบันทึกเสียงของผู้เรียนลงไปด้วยได้ เพื่อเปรียบเทียบกับเสียงพูดของเจ้าของภาษา
๕. สามารถหยุดได้นานตามที่ต้องการ ในกรณีที่ผู้ฟังต้องการจดบันทึกหรือตอบคำถาม
๖. ใช้สะดวก และราคาไม่แพง เมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนโดยใช้แผ่นเสียง

การผลิตเทปทเรียนเพื่อฝึกทักษะในการฟัง

ในการผลิตเทปเพื่อฝึกทักษะการฟังนั้น มีลำดับขั้นตอนดังนี้ ๑

๑. ตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Objectives) เพื่อเป็นแนวทางว่า เราผลิตเทปนี้เพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างไร

๒. เขียนบทเพื่อใช้บันทึกเทป

๓. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการบันทึกเทป ทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกเสียง เช่น เครื่องเทป ไมโครโฟน ฯลฯ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเสียงประกอบ

๔. บันทึกเทป

๕. เตรียมแบบฝึกหัด และคำแนะนำในการเรียน

๖. นำเทปที่ผลิตเรียบร้อยแล้วเก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุดเทป

มาเบล กุลเมอร์ (Mabel Culmer)^๒ ได้ให้หลักในการผลิตเทปทเรียนไว้ดังนี้

๑. เนื่องจากในการบันทึกเสียงในการสอนภาษานั้น ต้องการให้ผู้เรียนได้เลียนเสียงภาษาต่างประเทศให้เหมือนจริงมากที่สุด จึงควรใช้เสียงเจ้าของภาษาเป็นต้นแบบในการบันทึกเทป

๒. บทสนทนาที่มีผู้พูดหลายคน การบันทึกเทปควรใช้หลายเสียงให้แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ฟังจะได้แยกเสียง และเกิดความเข้าใจดีขึ้น

๓. ในการใช้เสียงบันทึกเทปนั้น บางครั้งจะต้องแสดงบุคลิก หรือบทบาทผู้พูดลงไปบ้าง แต่อย่าให้เป็นการแสดงละครจนเกินไป

๑ Silverstone, " Listening and Tape Teaching ", Audio-Visual Instruction 13, p. 872 .

๒ Mabel Culmer, Language Learning Through Laboratory Practice : A Handbook for Language Laboratory in Thailand (Bangkok:1959) p. 13 .

๔. การบันทึกเสียงลงเทป ไม่ควรให้เร็วหรือช้าจนเกินไป ควรใช้ความเร็วปรกติเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ สังเกตการลงเสียงหนักเสียงเบา และจังหวะการพูดได้ถูกต้อง

๕. การมีช่วงหยุดในเทป เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน เช่น พูดตาม หรือตอบคำถาม ควรกะช่วงหยุดให้พอดี

๖. แบบฝึกหัดที่ใช้กับเทปควรสร้างให้เข้าใจ และ เหมาะสมกับบทเรียน

การเขียนบทเพื่อบันทึกเสียง

ในการบันทึกเสียง ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเทปเพื่อใช้สอน หรือเทปเพื่อออกรายการวิทยุ หรือเทปบันทึกภาพเพื่อออกรายการโทรทัศน์ จะต้องมีการเขียนบทไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้แสดง และผู้ทำรายการ จะได้ว่า เมื่อไร ควรทำอะไร อย่างไร ในการเขียนบทนั้นมีข้อควรคำนึงคือ^๑

๑. จะต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างมีขั้นตอน
๒. ในการเขียนบทครั้งหนึ่งๆ จะต้องให้ความรู้สึกเพียงอย่างเดียว
๓. ในขั้นแรกควรเขียนเรื่องง่ายๆ ก่อน แล้วจึงไปเขียนเรื่องที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น
๔. การเขียนบทจะต้องเขียนทุกคำพูดและทุกขั้นตอน
๕. หลังจากเขียนบทแล้ว ต้องมีการซ้อมหลายๆครั้งก่อนที่จะบันทึก
๖. เมื่อบันทึกแล้วต้องฟังซ้ำอีกเพื่อปรับปรุงแก้ไข

หลักเบื้องต้นในการเขียนบท^๒

บทที่จะบันทึกเสียงจะต้องประกอบด้วย

๑. วัตถุประสงค์
๒. ฉาก จะทำให้ทราบว่าสถานที่ในเรื่องมีลักษณะเป็นอย่างไร และจะต้อง

^๑ Silverstone, "Listening and Tape Teaching" Audio-Visual Instruction 13, p. 872.

^๒ Ibid. p. 873.

ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง จะต้องใช้คนตรีอย่างไร เสียงประกอบอย่างไร

๓. ตัวละคร ควรใช้น้อยที่สุด เพราะต้องการให้ได้ความรู้สึกเดียว ไม่ควรใช้ตัวละครเกิน ๔-๕ คน

๔. ควรกำหนดเวลาว่า ใครพูดตอนไหน กี่วินาที คนตรีกี่วินาที เสียงประกอบกี่วินาที

๕. บทสนทนา

๖. เสียงประกอบ ใช้เพื่อให้ดูสมจริงสมจังมากยิ่งขึ้น ใช้เพื่อสร้างอารมณ์ให้กับตัวละคร อีกทั้งใช้เป็นเครื่องเชื่อมโยงอีกด้วย

๗. การเชื่อมโยง คือ การเปลี่ยนจากฉากหนึ่งไปยังอีกฉากหนึ่ง หรือจากบุคลิกของตัวละครหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง การเชื่อมโยงนั้นจะต้องให้เกิดความรู้สึกราบเรียบ ไม่ขัดอารมณ์ผู้ฟัง

๘. ความต่อเนื่อง เป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะเทปที่ใช้สอนจะต้องต่อเนื่องกันไปเป็นขั้นตอน

๙. เวลา หมายถึงเวลาทั้งหมดที่จะใช้ในรายการครั้งหนึ่งๆ จะต้องกำหนดไว้ในบทด้วย

ในการเขียนบทเพื่อบันทึกเทปบทเรียนนั้น จะต้องเขียนให้ชัดเจน และเข้าใจง่าย ควรมีช่วงหยุดเพื่อให้ผู้เรียนได้คิด จดข้อความที่สำคัญ หรือตอบคำถาม และทำแบบฝึกหัดด้วย การซ้อมหลายๆครั้งก่อนบันทึกจริง -จะทำให้มีข้อผิดพลาดน้อยลง เมื่อบันทึกเทปเรียบร้อยแล้วควรเก็บบทไว้คู่กับเทปเพื่อสะดวกในการใช้ต่อไป

เสียงประกอบ (Sound Effects)

เสียงประกอบ หมายถึง เสียงคนตรี และเสียงประกอบอื่นๆ ที่ทำขึ้นเพื่อประกอบรายการ ให้รายการนั้นดูสมจริงสมจังมากยิ่งขึ้น โดยทำให้ผู้ฟัง ช่างจับกับบทบาทของตัวละคร หรือเนื้อเรื่อง เกิดอารมณ์คล้อยตาม และสามารถสร้างจินตนาการได้ถูกต้อง

อลแลน แฮนคอก^๑ (Alan Hancock) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้เสียงประกอบว่า ใช้เพื่อทำให้รายการดูสมจริงสมจัง และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อสามารถสร้างจินตนาการให้กับผู้ฟัง

ดังนั้น เสียงประกอบจึงอาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. เสียงประกอบที่เป็นเสียงดนตรี
๒. เสียงประกอบที่ไม่เป็นเสียงดนตรี

เสียงประกอบที่เป็นเสียงดนตรี

ดนตรีเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศ และสร้างอารมณ์ให้กับผู้ฟัง เช่น สดชื่น โศกเศร้า สนุกสนานร่าเริง ตื่นเต้นระทึกใจหรือน่ากลัว นอกจากนี้ ดนตรียังใช้เป็นเครื่องเปลี่ยนฉาก แสดงระยะเวลาที่ผ่านไป แสดงเวลาวันคืนให้ผู้ฟังเข้าใจโดยฉับพลัน และสามารถเปลี่ยนอารมณ์ของผู้ฟังได้^๒

อลแลน แฮนคอก^๓ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ดนตรีเพื่อประกอบรายการดังนี้

๑. ใช้ดนตรีเพื่อเป็นตัวนำรายการ และเป็นเสียงที่ใช้ดำเนินรายการ หรือเป็นเพลงประจำรายการ

๒. ใช้ดนตรีเพื่อนำเรื่อง (Musical Introductions) ดนตรีสามารถใช้แสดงฉาก สร้างอารมณ์ก่อน บทสนทนา บทบรรยาย หรือการแสดงที่จะเริ่มต้น

^๑ Alan Hancock, "Educational Radio" Production for Educational Mass Media (Paris: The Unesco Press, 1976) p.155.

^๒ นภาพกรณ์ อัจฉริยกุล, "เขาสร้างละครวิทยุกันอย่างไร" นิเทศสาร ๖ (ธันวาคม ๒๕๒๐) : ๘.

^๓ Hancock, " Educational Radio", p. 154.

๓. ใช้ดนตรีเพื่อเป็นตัวเชื่อม (Bridges) อาจเชื่อมจากฉากหนึ่งไปยังอีกฉากหนึ่ง เพื่อไม่ให้ผู้ฟังถูกตัดความรู้สึก หรืออารมณ์อย่างฉับพลันจนเกินไป

๔. ใช้ดนตรีเพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ

สมโภช รอดบุญ^๑ กล่าวว่า ดนตรีสามารถใช้เป็นสื่อของความรู้สึกหรืออารมณ์เมื่อฟังแล้วก่อให้เกิด

ก. อารมณ์รัก

ข. อารมณ์เศร้า

ค. อารมณ์สนุกสนาน

ง. อารมณ์กลัว^(กลัว)

อารมณ์รัก เครื่องดนตรีที่ช่วยให้เกิดอารมณ์เช่นนี้คือ ไวโอลิน ที่ผู้บรรเลงสื่ออย่างอ่อนหวาน นุ่มนวล และบรรเลงอย่างช้าๆ แผ่วเบา ผู้ฟังฟังแล้วมีอารมณ์เคลิบเคลิ้มหรือฝันหวาน เครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่งคือ เปียโน ให้ความรู้สึกและอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

อารมณ์เศร้า มีดนตรีหลายชนิดที่ให้อารมณ์เศร้าสะเทือนใจ เช่น ปี่ไอโฆช่วยให้ผู้ฟังซึมเศร้า ซึ้ง แสดงถึงความว่าเหว่ ความคิดถึง ละห้อยหา

อารมณ์สนุกสนานร่าเริง เพลงประเภทนี้มีกีเข้ดนตรีแทบทุกชนิด และที่สะกัญที่สุดคือ เครื่องประกอบจังหวะ โด่แก้ว กลอง ฉาบ กรับ และกริ่ง (Triangle) แบนใจแสดงบรรยากาศแบบลูกทุ่ง ปิคคาโลและ ทูบา แสดงอารมณ์ขัน เป็นต้น

อารมณ์กลัว เพลงประเภทนี้มีกีเข้เสียงแตรทรมเปท กละเกล้ากับเสียงกลองทิมปะตี เร่งเร้าเพื่อให้เกิดความกล้าหาญ

^๑ สมโภช รอดบุญ, "ดนตรีสื่อสากล" นิเทศสาร ๕ (กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐)

๕. ใช้คนตรีเพื่อทำเสียงประกอบโดยตรง เช่น เสียงพิณแทนเสียงน้ำกระเพื่อม เสียงเขสและกลองแทนเสียงซ่าง เป็นต้น

ผู้เขียนบท และผู้บันทึกเพลงจะต้องเป็นผู้มีความสามารถในการเลือก และใช้คนตรีให้ตรงตามวัตถุประสงค์ จะต้องรู้ว่าคนตรีชนิดใดให้ความรู้สึกและอารมณ์อย่างไร นอกจากจะต้องรู้จักเลือกคนตรีเป็นแล้ว จะต้องรู้จักหะในการใช้ว่า เมื่อไร ควรใช้คนตรีนานแค่ไหน รู้จักการเพิ่มความดัง และการลดเสียงให้ค่อยลง ให้ถูกจังหวะ เช่น ถ้ามีบทสนทนาหรือบทบรรยายอยู่ ควรใช้คนตรีเบาๆหรือไม่ใช้เลย แต่ถ้าต้องการให้เกิดความตื่นเต้นเร้าใจ ควรใช้เสียงคนตรีให้ดังขึ้น ข้อสำคัญระวางอย่าใช้คนตรีช่วงสั้นจนเกินไป เพราะจะทำให้ตัดความรู้สึก และอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน

เสียงประกอบที่ไม่เป็นเสียงคนตรี

เสียงประกอบที่ไม่เป็นเสียงคนตรี หมายถึง เสียงประกอบอื่นๆนอกเหนือจากเสียงคนตรีที่ใช้เพื่อประกอบบทบรรยายหรือบทสนทนาให้ดูสมจริงสมจัง และทำให้รายการมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

เสียงประกอบได้จากหลายแหล่ง ได้แก่ การทำขึ้นเอง เช่น เสียงประคูด เสียงโทรทัณฑ์ เสียงกริ่ง เสียงปิ่น เสียงคนเดิน ฯลฯ การทำขึ้นเองต้องให้ใกล้เคียงกับเสียงธรรมชาติมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีเสียงประกอบที่ได้จากการบันทึกจริงภายนอกห้องส่ง เช่น เสียงร้องของสัตว์ในคอกปศุสัตว์ เสียงกลุ่มชนประเภทต่างๆ เสียงงานพิธี ตลอดจนเสียงยานพาหนะทุกชนิด ได้มีผู้จัดเตรียมเสียงประกอบชนิดต่างๆ ไว้ในแผ่นเสียง และแถบบันทึกเสียงมากมาย ดังนั้น ผู้ผลิตรายการจะทำเสียงประกอบขึ้นใช้เอง หรือบันทึกจากภายนอกก็ได้

การใช้เสียงประกอบเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่ผู้ใช้จำเป็นต้องศึกษา และใช้ความสามารถในการใส่หรือผสมผสานเสียงประกอบให้เกิดความสมดุลย์ เหมาะสมกับเวลา ฉากเหตุการณ์ ลักษณะตัวแสดง และต้องรักษาระดับเสียงให้ถูกต้องในแต่ละจุด การใส่เสียงประกอบต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความสับสน หรือใส่มากเกินไปจนเกิดความจำเริญ

ประเภทของเสียงประกอบ

อเล็ก นิสเบท (Alec Nisbette)^๑ ได้แบ่งเสียงประกอบออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. เสียงประกอบที่ทำขึ้นเอง (Spot Effect) ได้แก่เสียงประกอบที่ทำขึ้นในห้องส่งกระจายเสียง หรืออาจบันทึกมาจากภายนอกก็ได้ เช่น เสียงประตู เสียงคนเดิน เสียงโทรศัพท์ เสียงม้า เสียงไซ้ เสียงพายุ เป็นต้น

๒. เสียงประกอบจากการบันทึก (Recorded Effect) เป็นเสียงประกอบที่ได้จากการบันทึกเหตุการณ์ที่เป็นจริง เพื่อสร้างบรรยากาศให้กับเนื้อเรื่อง หรือใช้เพื่อแสดงสถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Atmospheric Effect)^๒ เช่น เสียงจอแจของชุมชน เสียงการแข่งขันทennis เสียงงานพิธีต่างๆ เสียงนกร้อง ฯลฯ ส่วนใหญ่จะใช้ตอนเริ่มบทสนทนา และอาจให้คงอยู่หรือเขาลง หรือหายไปเลยก็ได้ แล้วจึงทำให้ดังขึ้นในตอนจบอีกครั้งหนึ่ง

แฮนคอก^๒ ได้แบ่งเสียงประกอบจากการบันทึกออกเป็น ๒ ชนิดคือ เสียงประกอบที่แสดงถึงเหตุการณ์หรือสถานที่ต่างๆซึ่งทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพใดทันที (Sound Picture) เช่น การบันทึกเสียงจากสถานีรถไฟ ถนน สนามบิน ตลาด ฯลฯ ทำให้ผู้ฟังสามารถทราบบรรยากาศอันแท้จริงของสถานที่นั้นๆได้ และเสียงประกอบที่ได้จากการนำเสียงประกอบย่อยมารวมกันจึงทำให้มองเห็นภาพขึ้นได้ (Sound Elements) เช่น ฉากชนบทที่เงียบสงบในฤดูร้อนจะประกอบด้วย เสียงประกอบย่อยหลายๆเสียงคือ เสียงนกร้อง เสียงหวูดรถไฟ ฉากชายทะเล จะประกอบด้วย เสียงนกนางนวล เสียงคลื่นกระทบฝั่ง เสียงเรือ เป็นต้น เสียงเหล่านี้จะทำให้เรื่องมีชีวิตชีวาขึ้น แต่ผู้ใช้ต้องรู้จักนำมาแทรกอย่างเหมาะสม เสียงประกอบย่อยนี้อาจไม่ใช่เพียงแต่แสดงฉากของเนื้อเรื่องเท่านั้น แต่อาจใช้แทรกในเนื้อเรื่องบางตอนเพื่อให้สมจริงสมจังยิ่งขึ้น^๓

^๑ Alec Nisbette, The Technique of Sound Studio (London and New York : Focal Press Ltd., 1970) p. 255 .

^๒ Hancock, Ibid. p. 156 .

^๓ Nisbette, The Technique of Sound Studio p. 270 .

๓. เสียงประกอบที่เก็บรวบรวมไว้ (Library Effects) เป็นเสียงประกอบที่ได้จัดเตรียมไว้ในแผ่นเสียง หรือเทปบันทึกเสียง โดยทั่วไปจะเก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุดเสียง เพื่อผู้ต้องการจะได้เลือกใช้ได้โดยสะดวก มีให้เลือกมากมาย อาจเป็นเสียงประกอบที่ทำขึ้นเอง หรือ เสียงประกอบที่ได้จากการบันทึกก็ได้ เช่น เสียงประกอบการบินปีก เสียงเครื่องบินขณะขึ้นหรือร่อนลง เสียงการปรบมือของคนกลุ่มใหญ่ เสียงรถชนกัน เป็นต้น เสียงประกอบที่ควรเก็บรวบรวมไว้ในห้องสะสมเสียง ได้แก่

๓.๑ เสียงประกอบที่เกี่ยวข้องกับคน เช่น เสียงกลุ่มคน เสียงแสดงอารมณ์ต่างๆของคน เช่น หวาดกลัว ตีใจ ประทับใจ ประหลาดใจ เสียงตะโกน เสียงหัวเราะ เสียงกระซิบ เสียงกลุ่มคนในการแข่งกีฬา

๓.๒ เสียงประกอบที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะต่างๆ เช่น เสียงรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน เรือ และเสียงอื่นๆ เช่น เสียงม้า เป็นต้น ควรบันทึกเสียงตอนเริ่มเคลื่อนที่ ตอนกำลังเคลื่อนที่ และตอนหยุด ควรบันทึกเสียงที่บันทึกมาจากภายในและภายนอกยานพาหนะ

๓.๓ เสียงประกอบแสดงบรรยากาศหรือสถานที่ต่างๆ เช่น เสียงจอแจของตลาดถนนคนเดิน เสียงบรรยากาศสถานีรถไฟ สนามบิน หรือสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องเรียน ศาล พิพิธภัณฑสถาน ร้านค้า ตลาด ฯลฯ

๓.๔ เสียงประกอบย่อยต่างๆ เช่น เสียงลม เสียงน้ำ เสียงไฟ เสียงประกอบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น เสียงในโรงงาน เสียงเล่นกีฬา เสียงประกอบภายในบ้านได้แก่ เสียงนาฬิกา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเสียงประกอบอื่นๆ อีก เช่น เสียงสงคราม เสียงสัตว์ เสียงเตี๊ยม เสียงระฆัง เสียงกระดิ่ง เสียงไซเรน เสียงเครื่องไฟฟ้า ฯลฯ

อุปกรณ์และเครื่องมือผลิตเสียงประกอบ

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ

๑. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องกล

๒. เครื่องทำเสียงประกอบที่เป็นเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์

- เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องกล (Mechanical Equipments)

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทำเสียงประกอบในลักษณะจักรกล เช่น กระจกไฟฟ้า คาน ถ้วย ช้อน กะลามาพร้าว กระจบองนม ร่มกันแดด เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ได้แก่ ม้อง กลอง ปี่ ฉิ่ง ฉาบ นอกจากนี้ยังมีอุปกรณ์ที่ทำเสียงประกอบขนาดใหญ่ เช่น ถ้าสำหรับ ทำเสียงก้อง ประตูชุด บ้านโตบ้าน กะบะทราย ประตูรถยนต์ ไม้ขนาดต่างๆ กลองไม้ ฯลฯ

- เครื่องทำเสียงประกอบที่เป็นเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronical Equipments)

ปัจจุบันเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ได้มีบทบาทในการทำเสียงประกอบเป็นอย่างมาก เช่น การใช้ความเร็วของเครื่องเล่นแผ่นเสียง และเครื่องบันทึกเสียงต่างๆกัน^๑ อัตราเร็วของการบันทึกแผ่นเสียงที่ใช้กันมากคือ ๓๓ $\frac{2}{3}$, ๔๕ และ ๑๘ รอบต่อวินาที อัตราเร็วของเครื่องบันทึกเสียงที่ใช้คือ ๑ $\frac{1}{2}$, ๓ $\frac{3}{4}$, ๑ $\frac{1}{2}$, ๑๕ นิ้วต่อวินาที^๒ เมื่อนำแผ่นเสียงหรือแถบบันทึกเสียงที่ได้บันทึกไว้ในอัตราหนึ่ง แล้วนำไปเปิดในอัตราเร็วที่สูงขึ้นหรือต่ำกว่าแล้ว เสียงที่ได้รับจะเปลี่ยนไปจากที่ได้บันทึกมาในครั้งแรก และได้เสียงใหม่แทน เช่น เมื่อนำเสียงรอมอเตอร์ไซท์ที่บันทึกไว้ แล้วนำไปเปิดในอัตราเร็วที่ต่ำกว่า เสียงที่ได้จะช้าลง อาจไปตรงกับเสียงของเรือยนต์ก็ได้ หรือถ้าใช้อัตราเร็วสูงขึ้น เสียงที่ได้ อาจไปตรงกับเสียงที่ต้องการเสียงใดเสียงหนึ่ง

^๑ H. Burrel Hadden, High-Quality Sound Production and Reproduction (London : The Chapel River Press, Ltd. 1962) p.231.

^๒ วิรุฬห์ ลีลาพฤทธิ, โสตทัศนูปกรณ์ (พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔) หน้า ๕๑.

สำหรับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่ผลิตขึ้นมาเพื่อทำเสียงประกอบโดยตรงมีดังนี้

๑. เครื่องสร้างความถี่เสียง (Audio Frequency Generator)

เครื่องสร้างความถี่เสียงนี้ใช้เพื่อเลียนแบบเสียงในลักษณะต่างๆ เช่น เสียงปิ่น เสียงนก เสียงระเบิด ฯลฯ โดยมีวงจรสร้างความถี่ขนาดต่างๆ ให้ตรงกับเสียงที่เกิดขึ้น เช่น เสียงปิ่น เครื่องมือนี้อาจจะสร้างความถี่ให้ตรงกับความถี่ของเสียงปิ่นแต่ละชนิด การใช้งานก็เพียงแค่เปลี่ยนสวิตช์ให้ตรงกับเสียงปิ่นตามที่ต้องการ เมื่อจะใช้กักกดสวิตช์ที่เป็นเครื่องควบคุมระยะไกล (Remote Control) ก็จะได้เสียงขึ้นทันที

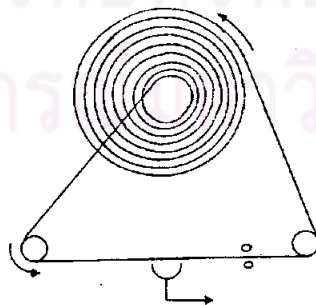
สำหรับเครื่องที่เลียนเสียงสัตว์บางชนิด เช่น เสียงนกร้อง ก็ใช้วงจรความถี่ระบบทรานซิสเตอร์ และสามารถใช้กับแบตเตอรี่ขนาดเล็ก นำไปเปิดที่ใดก็ได้

เสียงประกอบที่ผลิตจากเครื่องเหล่านี้บางครั้งอาจไม่เหมือนธรรมชาติ ควรใช้วิธีปรับปรุงโดยทำให้ดังขึ้น เบาลง และจางหายไป เข้าช่วย เสียงที่ได้ก็จะคล้ายกับของจริงมากยิ่งขึ้น

๒. เครื่องเปิดเสียงประกอบแบบอัตโนมัติ (Automatic Replay Devices)

๒.๑ เครื่องเปิดเทปแบบคาร์ทริดจ์ (The Continuous-loop Cartridge)

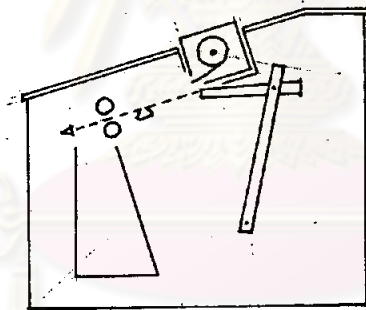
มีลักษณะคล้ายเครื่องเทปที่ใช้ในรถยนต์ เทปที่บรรจุอยู่ในกล่องจะเดินไปข้างหน้าทางเดียว โดยปลายทั้งสองจะต่อเข้าด้วยกัน หากต้องการใช้ตอนใดก็จะหยุดตรงจุดนั้น เมื่อต้องการใช้งานเพียงแต่กดปุ่มก็จะเกิดเสียงขึ้นทันที เสียงประกอบที่ใช้ในรายการจะบันทึกไว้เป็นระยะๆ โดยเว้นช่วงให้ห่างพอสมควร เสียงประกอบช่วงหนึ่งอาจใช้เวลา ๑๐ หรือ ๒๐ หรือ ๓๐ วินาทีก็ได้ แล้วแต่เสียงที่ไต่บันทึกมา การตั้งต้นเพื่อเลือกเสียงแต่ละตอนก็ใช้วิธีให้เทปเดิน



ลักษณะของแถบบันทึกเสียงที่อยู่ในคลิบ

ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว แล้วให้หยุดตรงจุดที่ต้องการ หากเลขจุดที่ต้องการแล้วเทปจะกลับ
มาที่เดิมอย่างรวดเร็ว

๒.๒ เครื่องเปิดเสียงประกอบเพื่อผลิตรายการ (The Programme Effect
Generator) เครื่องแบบนี้จะใช้เทปที่บรรจุในกล่อง และเป็นเทปที่มีความกว้าง
ขนาดมาตรฐาน คือ $\frac{1}{2}$ นิ้ว ใช้กับอัตราความเร็ว $\frac{7\frac{1}{2}}$ นิ้วต่อวินาที ลักษณะของเครื่องและหัว
เปิดฟังจะออกแบบมาเป็นพิเศษ คือเป็นโต๊ะและมีช่องสำหรับใส่กล่องเทปเรียงกันไปหลายๆ
กล่อง เมื่อใส่เทปเข้ากับเครื่องเทป จะทำงานทันทีและหยุดโดยอัตโนมัติ การหยุดหรือตั้ง
ค้นใหม่จะใช้วงจรรีเลย์อิเล็กทรอนิกส์เข้าช่วยโดยกดปุ่มตั้งเวลาไว้ตามที่ต้องการ เช่น ๕ นาที
หรือ ๑๐ นาที เป็นต้น การใช้งานก็สะดวกมาก เทปจะเริ่มทำงานและหยุดตรงจุดที่ตั้งไว้
หรือกลับมาตั้งค้นใหม่มภายใน $\frac{1}{2}$ วินาที ที่ปลายเทปจะมีโลหะติดอยู่ ถ้าเครื่องเดินไปถึงจุด
ที่โลหะติดไว้ เครื่องจะหยุดโดยอัตโนมัติ

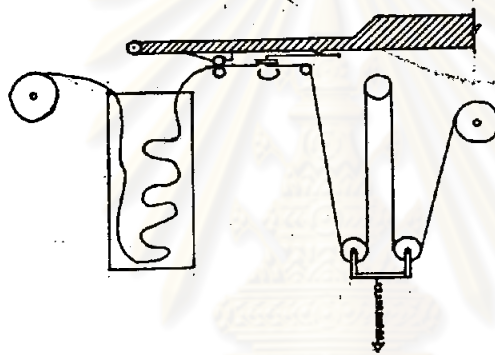


เครื่องเปิดเสียงประกอบที่ใช้ค้นับชนิดพิเศษ

นอกจากนี้ เครื่องชนิดนี้ยังมีวงจรรัดเสียงรบกวนขณะที่เครื่องเริ่มทำงาน แต่ละ
ช่องจะมีปุ่มปรับระดับเสียง ตลอดจนปรับระดับเสียงทุ้มแหลม และระบบการรับฟังเสียงก่อน
ส่งเข้ารายการ โดยทำงานแยกเป็นอิสระ ลักษณะเด่นของเครื่องชนิดนี้อีกประการหนึ่งคือ
สามารถเลือกใช้และผสมเสียงประกอบที่บันทึกไว้ได้ตามต้องการ เช่น การเสนอรายการ
ที่มีเสียงหัวเราะและปรบมือ ก็จะนำเสียงประกอบที่บันทึกไว้ในกล่องเทปแต่ละอันเปิดพร้อม
กัน เสียงที่ได้รับก็จะตรงกับความต้องการ

๒.๓ ตู้เปิดเสียงประกอบที่มีก้านกด (The Keyboard Effect Console)
 ลักษณะของเครื่องแบบนี้คล้ายโต๊ะออร์แกนไฟฟ้า เป็นเครื่องที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในกาขับเสียง
 ประกอบโดยเฉพาะ เสียงประกอบทั้งหมดจะถูกบันทึกลงบนเทปขาว ๖ ฟุต ใส่ไว้ในล้อ
 ๒ อัน และทำหน้าที่ป้อนและดึงสลับกัน แถบบันทึกทั้งหมดจะถูกเรียงเป็นช่องๆ และมีก้าน
 กด (keyboard) กล้ายก้านกดของออร์แกนไฟฟ้าทำหน้าที่ควบคุมการทำงาน

การทำงานเมื่อกดก้านกดลงมาจะเป็นการปล่อยเทปให้ทำงาน ต่อเมื่อปล่อยก้านกด
 เทปจะวิ่งกลับอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ใช้จึงสามารถเลือกเสียงประกอบที่บันทึกไว้ในแต่ละ-
 ช่องได้สะดวกและรวดเร็ว



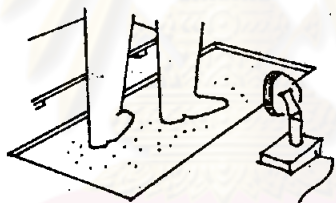
๓. เครื่องทำเสียงก้อง- (Reverbertron) เครื่องชนิดนี้จะทำให้เสียง
 ที่ปรกติเกิดการเ็นสะท้อนกลายเป็นเสียงก้องกังวาลผิดไปจากความจริง ส่วนประกอบ
 ของเครื่องมือแบบนี้จะใช้วงจรอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับขดลวดสปริงที่มีความยืดหยุ่นและสา-
 มารถสั่นในความถี่เสียงได้ อาจปรับให้เสียงสั้นเพียงเล็กน้อย ไปจนกระทั่งเกิดเสียง
 กังวาลก้องคล้ายเสียงพูดในถ้ำ หรือห้องโถงที่มีเสียงสะท้อน เครื่องชนิดนี้มีตั้งแต่ขนาด
 เล็กจนถึงขนาดใหญ่ และราคาไม่สูงมากนัก การใช้เสียงประกอบจากเครื่องชนิดนี้เพื่อ
 ประกอบในรายการวิทยุกระจายเสียง เสียงก้องที่เกิดขึ้นมีลักษณะคล้ายคนพูดอยู่ไกลกัน
 หรือใช้เสียงก้องประกอบในฉากที่นำสะพานงิ้ว

การประคิษฐ์เสียงประกอบในลักษณะต่างๆ^๑

การทำเสียงประกอบนี้มักทำกันในห้องส่ง โดยใช้อุปกรณ์และเครื่องมือที่ได้เตรียมไว้ เสียงประกอบที่นิยมทำกันมากมีดังต่อไปนี้

ก. การทำเสียงก้าวเดิน

การก้าวเดินของคนต้องตรงกับความเป็นจริง ลักษณะการเดินของคนแตกต่างกัน เช่น การเดินของผู้ชาย การเดินของผู้หญิง การเดินไปตามพื้นไม้ การเดินกับพื้นซีเมนต์ วิธีการก้าวเดินในตอนแรกจะก้าวเดินเพียงครึ่งเท้า แล้วต่อไปจึงเดินเต็มเท้า จะเป็นดังนี้สลับกันไป การก้าวเดินโดยใช้รองเท้าส้นสูงและรองเท้าส้นเตี้ยก็มีความแตกต่างกัน การเลียนแบบเสียงประกอบจึงต้องระมัดระวังให้มาก การทำเสียงประกอบการเดินของคนไม่มีอะไรดีไปกว่าการบันทึกเสียงการเดินของคน เพราะจะทำให้ได้ลักษณะที่เหมือนของจริงมากที่สุด



การบันทึกเสียงอาการเดินของคน

การใช้เครื่องบันทึกเสียงนำติดตัวและบันทึกไปเรื่อยๆนั้น เสียงที่ได้รับจะไม่ตรงกับความเป็นจริง ทางที่ดีควรวางวิธีตั้งไมโครโฟนไว้กับพื้น แล้วจะระยะการเดินให้สัมพันธ์กับไมโครโฟนที่ตั้งอยู่ถ้าสถานที่จำกัด เช่น ในห้องส่งกระจายเสียง ควรใช้ก้าวเดินเพียง ๖ ก้าว ลักษณะการก้าวเดินต้องเป็นไปตามธรรมชาติ ข้อที่ควรคำนึงอีกประการหนึ่งคือพื้นที่ที่ใช้ต้องตรงกับฉากหรือห้องเรื่อง

การบันทึกเสียงการขึ้นลงบันไดก็ต้องทำเช่นเดียวกัน การก้องกังวาลของลูกบันไดต้องเป็นไปตามความเป็นจริงเสมอ หรือการบันทึกเสียงคนที่เดินอยู่ไกลและคนที่เดินอยู่ใกล้ก็ต้องมีความแตกต่างกัน

^๑ อรรถพร เขียรถาวร, เรื่องเดียวกัน หน้า ๖๖-๖๓ .

ข. เสียงจากโทรศัพท์ ออก และกริ่ง

โทรศัพท์ที่ใช้ทำเสียงประกอบนั้นจะต้องใช้โทรศัพท์แบบที่ใช้โดยทั่วไปในท้องถิ่น การบันทึกเสียงโทรศัพท์เพียงแต่นำไมโครโฟนขึ้นไปใกล้ๆ เครื่องโทรศัพท์ การบันทึกค่าพูดต้นทางและปลายทางก็ใช้เก็บเสียงบริเวณใกล้ๆ นั้นเอง โดยเสียงพูดปลายทางจะต้องเบาว่าต้นทาง การวางหูโทรศัพท์ต้องแรงกว่าการยกหูโทรศัพท์ และการวางต้องเว้นระยะให้ต้นทางวางหูเสียก่อน การหมุนเลขหน้าปัดต้องให้ตรงกับความเป็นจริง และการทำงานแต่ละขั้นตอนต้องให้ตรงกับบท โดยการเขียนบทให้สั้น หรือใช้วิธีการขยายบทให้พอดี และเลือกวางเครื่องในที่ๆ เหมาะสม เช่น วางกับพื้นไม้หรือวางกับหนังสือก็จะให้เสียงที่แตกต่างกัน

ค. เสียงการกระทำของคน

เสียงจากการกระทำของคน เช่น เสียงหัวเราะ เสียงร้องไห้ เสียงฉีกซองจดหมาย เสียงรับประทานอาหาร เสียงพลิกกระดาษอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ เสียงเหล่านี้ควรได้รับการบันทึกหรือเตรียมอุปกรณ์มาอย่างดี

การทำเสียงประกอบมีหลายขั้นตอนเช่น การเปิดจดหมายออกอ่านจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๒ หรือ ๓ ตอนที่รวดเร็ว การกระทำขั้นสุดท้ายคือการดึงจดหมายออกอ่าน ต่อจากนั้นก็จะเป็นบทบรรยาย การใช้ช่องจดหมายต้องใช้อย่างเฉพาะเจาะจง เช่น กระดาษของจดหมายในประเทศจะเป็นกระดาษที่ค่อนข้างหนา กระดาษต่างประเทศจะอ่อนนุ่ม การฉีกกระดาษต้องทำใกล้ๆ ไมโครโฟน และกระทำตามขั้นตอนโดยไม่สะดุด ในกรณีอาจใช้กรรไกรหรือของมีคมตัดของจดหมายออกก็ต้องทำอย่างคล่องแคล่ว เมื่อตัดออกแล้วต้องมีการบรรยายติดตามมาทันที

การทำเสียงประกอบในงานเสียงจะต้องมีเสียงประกอบที่เป็นฉากหลัง ได้แก่ เสียงการรื้อเชิญ เสียงรินเครื่องดื่ม เสียงแก้วกับขวดกระทบกัน เสียงการรินน้ำชา ต้องทำในลักษณะที่เป็นจริงตามลำดับขั้น คือรินน้ำชาลงในถ้วย นำไปวางในจานรอง และการใช้ช้อนคน ฯลฯ การทำเสียงประกอบในงานเสียงต้องให้มีลักษณะคล้ายของจริง การทำเสียงประกอบต้องเป็นตามขั้นตอนและเหมาะสมตามบทที่ให้ไว้

ง. เสียงป็น เสียงป็นมีด้วยกันหลายชนิดและมีเสียงต่างกัน เช่น ป็น-ไรเฟิล ป็นกล ป็นร็วอลเวอร์ ถ้าเป็นเสียงป็นกลต้องไ้ช้ยิงเป็นชุด การทำเสียงป็นต้องทำด้านหลังไมโครโฟน ถ้าเป็นการยิงต่อสู้กันเสียงที่สามต้องตามมาทันที หรือเสียงของผู้นอง และเด็ก หรือเสียงหนึ่งเสียงใดเป็นไปตามบรรยากาศนั้นๆ เช่น เสียงร้องครวญ-ครางของคนถูกยิง เสียงลูกป็นกระทบของแข็ง เสียงร้องตะโกน หรือเสียงจ๊อกแจกจ๊อแจ เพื่อให้สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การทำเสียงประกอบเกี่ยวกับป็นทำได้หลายแบบ แต่ที่นิยมมีดังนี้

๑) ป็นเทียม เป็นป็นที่นิยมใช้โดยทั่วไปในงานแสดงต่างๆ เป็นป็นที่ไม่ได้บรรจุลูกกระสุนไว้ ใส่ไว้เฉพาะดินป็น หรือเป็นป็นที่ใช้แกลส เมื่อเหนี่ยวไกจะปล่อยแกลสไปตามลำกล้อง และเกิดเสียงดังคล้ายเสียงป็น เสียงป็นทำได้อีกอย่างหนึ่งโดยการใช้เครื่องสร้างควมดีเสียงชนิดต่างๆ และมีสวิทช์ที่เป็นเครื่องบังคับระยะไกลไว้ทดแทนการลั่นไก

๒) การใช้วัตถุกระทบกันให้เกิดเสียงคล้ายเสียงป็น โดยใช้วัตถุ เช่น ไม้กระดาน ไม้ค้อนอย่างหนา ตบกันเองหรือตบกับพื้นราบ การใช้แผ่นหนังชิ่ง แล้ใช้แถบยางยืดติด ตลอดจนการใช้ไม้เขียนเบาๆ ด้วยวิธีการดังนี้

๒.๑ การใช้ไม้ตบกัน ลักษณะไม้ที่ใช้แผ่นหนึ่งติดอยู่กับบานพับบนแผ่นไม้กระดานเรียบก่อนข้างหนาซึ่งเป็นตัวอยู่กับที่ ปลายด้านหนึ่งเป็นมือจับ การใช้งานให้จ้างไม้ด้านที่ติดกับบานพับแล้วตบลงไปอย่างแรง จะเกิดเสียงดังคล้ายป็น

๒.๒ การใช้แผ่นไม้ตบกับพื้น แผ่นไม้ที่ใช้เป็นแผ่นไม้สีเหลี่ยมผืนผ้าก่อนข้างหนา อาจใช้ไม้ค้อนอย่างหนาก็ได้ ปลายข้างหนึ่งผูกเชือกไว้ พื้นควรเป็นพื้นที่เรียบ เช่นพื้นห้องหรือพื้นซีเมนต์ การใช้ให้ดังเชือกขึ้นมา โดยใช้ปลายไม้ข้างหนึ่งยันอยู่กับพื้น ใช้เท้าเหยียบลงไปตรงกึ่งกลางพร้อมกับปล่อยเชือก เสียงไม้กระทบกับพื้นจะเกิดเสียงดังคล้ายเสียงป็น คุณภาพของเสียงที่ได้ ขึ้นอยู่กับความแข็งของพื้น และไม้ที่ใช้ควรเป็นไม้เนื้อแข็ง

๒.๓ การใช้แผ่นไม้เชื่อมกับเบาะ จะทำให้มีเสียงดังคล้ายเสียงปืนไต้ และถ้าเป็นเบาะที่บุด้วยหนังสัตว์จะให้เสียงดังเพิ่มขึ้น

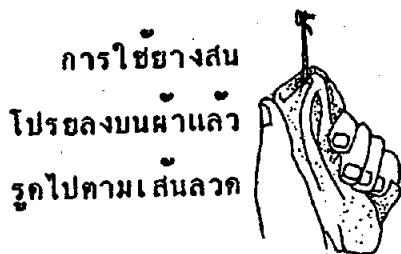


๒.๔ การใช้แผ่นหนังซึ่งไว้นบนกรอบไม้ และค้ำหนึ่งเป็นค้ำสำหรับ

ถือ ตรงกลางค้ำด้วยแถบยางยึด เมื่อดึงแถบยางขึ้นแล้วปล่อยลงไป แถบยางจะกระทบกับแผ่นหนังที่ซึ่งไว้เกิดเสียงดังคล้ายเสียงปืน การเลียนเสียงแบบนี้เป็นวิธีที่ให้เสียงคล้ายเสียงปืนมากที่สุด

๑. การทำเสียงประกอบเกี่ยวกับวัตถุที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ สิ่งที่เราพบบ่อยๆในชีวิตประจำวัน เช่น เสียงดังเอี๊ยก เสียงดังเบรียง เสียงดังเพี้ยว เสียงสั่นสะเทือน และเสียงดังโครมคราม เป็นต้น เสียงบางอย่างต้องออกไปบันทึกข้างนอก แต่เสียงบางอย่างอาจทำในห้องส่งก็ได้ วิธีเลียนเสียงที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำได้หลายวิธี ได้แก่

๑) การทำเสียงดังเอี๊ยกๆ โดยใช้ลวดซึ่งยึดไว้ให้ตึง ใช้ยางสนไปรยลงบนผ้า เอามือจับผ้ารูดไปตามเส้นลวดที่ซึ่งไว้ เมื่อยางสนถูกับเส้นลวดจะเกิดเสียงดัง



เอียงๆคล้ายกับเสียงบานพับหรือเบรกรถ การใช้ยางสนโปรยไปบนแผ่นไม้ที่แข็งและเรียบ แล้วใช้จุกไม้ก๊อกดูยางสนไปมาจะเกิดเสียงดังเอียงๆ เช่นเดียวกัน

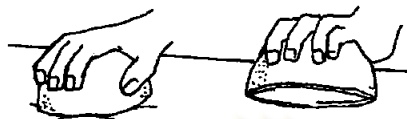
๒) เสียงการยิงธนูหรือพุ่งหอก การทำเสียงลูกธนูวิ่ง เสียงสีกกับอากาศ เกิดเสียงดังเพียว และถูกเป่าดัง "ซึก" กระทำได้โดยยิงธนูผ่านหน้าไมโครโฟน แล้วให้ลูกธนูปักเข้าใกล้ๆไมโครโฟน ถ้าเป็นฉากการต่อสู้ด้วยหอกจะต้องมีเสียงที่สามติดตามมา เช่น เสียงหอกกระทบกับผนัง หรือราวลูกกรง และอื่นๆด้วย มิฉะนั้นจะดูไม่คล้ายของจริง

๓) เสียงของแข็งกระทบกัน การเลียนเสียงของแข็งกระทบกันนั้น อาจใช้กระเบื้องเป่ากระทบกัน หรือใช้โปรยลงบนพื้น ส่วนการทำเสียงแก้วหรือกระจกแตก ต้องใช้แผ่นหินอย่างหนาวางในกล่องกระดาษที่แข็งแรง โปรยเศษแก้วลงไปยังก้นกล่อง ใช้หมอนหุบกระจกให้แตก กระจกที่แตกจะไปกระทบกับเศษแก้วให้กระจายทันที ถ้าต้องการให้ได้ผลแน่นอน ควรใช้วิธีการบันทึกเสียงเพื่อตรวจสอบดูว่าได้เสียงตามต้องการหรือไม่ และการบันทึกเสียงนั้นมีข้อดีตรงที่ว่า สามารถลด-แรงระดับเสียงให้เป็นไปตามความต้องการได้คือ

จ. เสียงเกือกม้า การทำเสียงเกือกม้ามักด้วยกัน ๔ ลักษณะ คือ ม้าเดิน ม้าวิ่ง เขย่า วิ่งควม และการเดินเป็นจังหวะ ในแต่ละแบบมีความแตกต่างกัน ลักษณะม้าเดินจะเกิดเสียงดัง กรูบกรับๆ ส่วนการควมม้าจังหวะจะเป็นเสียง กรูบกรับๆๆ... สลับกันไปอย่างรวดเร็ว

การเลียนเสียงเกือกม้าโดยทั่วไปจะใช้กะลามะพร้าวเพราะทำให้เสียงใกล้เคียงกับการเดินของเกือกม้ากระทบพื้น และสามารถทำตามบทพากย์ได้ง่าย กะลามะพร้าวที่ให้เสียงที่ดีจะต้องผ่ากึ่งกลางโดยตรงรอยผ่ามีหน้าเรียบ การทำให้เกิดเสียงนั้นให้ใช้มือจับกะลามะพร้าวเดินในถาดที่ยาว ๓ ฟุต และลึก ๓ นิ้ว ก้นถาดใส่ก้อนหินและก้อนกรวดลงไป ด้านบนใช้กรวดผสมทรายเทไว้ พื้นถาดหน้าให้อ่อนให้ใช้ผ้าหรือสักหลาด ปลายข้าง

หนึ่งอยู่ภายใน ริมดาตใช้กรวดทรายทับ ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งปล่อยให้เลยออกไปนอกถาด และใช้ก้อน นหินทับไว้ ๒-๓ ก้อน การกระทำเช่นนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหลุมลึกเกินไป



ลักษณะการจับกะลามะพร้าวเพื่อทำเสียงประกอบ

การจับกะลาเดินเพื่อให้เหมือนการก้าวขาของม้า ให้ใช้มือทั้งสองจับกะลามะพร้าวข้างละอันสลับกันไป ให้กะลาใบหนึ่งอยู่ลำหน้า จิกกะลาลงไปในกรวดทราย และอีกอันหนึ่งต้องกดจิกลงในกรวดทรายเช่นเดียวกัน คล้ายกับอาการเดินของม้า การเดินจะเป็นไปตามลำดับ ขาซ้ายก้าว ขาหลังขวาจะหยุด ขาซ้ายหลังก้าว ขาหน้าหยุด การเดินต้องสลับกันไป การขี่ม้าวิ่ง จังหวะในการวิ่งอาจใช้การถอยหลังเดินหน้าสลับกันไปอย่างรวดเร็ว โดยตัดจังหวะการหยุดยกเท้าออก ส่วนการควมม้าก็ต้องทำจังหวะให้ถี่ขึ้นอีก ซึ่งไม่มีการเดินสลับเดินหน้าถอยหลังเหมือนการควมม้า

เทคนิคการใช้เสียงประกอบ

การใช้เสียงประกอบในรายการหรือในการบันทึกเทปนั้นต้องได้รับการปรุงแต่งแก้ไขขอบพร้อมให้ดีเสียก่อน ระดับเสียงต้องเป็นไปตามฉากและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ใช้เสียงประกอบต้องรู้จักเทคนิคต่างๆดังนี้

๑. การใช้เสียงประกอบจากการบันทึก เสียงประกอบบางอย่างต้องไปบันทึกจากเหตุการณ์จริง หรือในสถานที่ที่เป็นจริง บางครั้งต้องไปบันทึกจากซานเมืองเพื่อให้ได้บรรยากาศอย่างแท้จริง เช่น เสียงร้องของสัตว์ในคอกปศุสัตว์ เสียงหูดรถไฟ ฯลฯ

การบันทึกเสียงต้องกระทำอย่างมีแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย โดยการเขียนบทเสียงประกอบแต่ละตอนให้ชัดเจน เมื่อออกไปบันทึกเสียงแล้วจะได้ครบบริบูรณ์ การใส่เสียงต้องให้สัมพันธ์กับความเป็นจริง เช่น การบันทึกเสียงรถยนต์เสียงที่ยบันทึกต้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนเกียร์ เป็นต้น

๒. การซ้อนเสียงประกอบเข้าด้วยกัน การทำเสียงประกอบที่ทำให้ผู้ฟังได้ยินคล้ายเสียงที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน อาจใช้เสียงประกอบตั้งแต่ ๒ เสียงขึ้นไป เช่น เสียงเครื่องบินถูกยิงด้วยปืนกล จะใช้เสียงเครื่องบินจากแผ่นเสียงแผ่นที่หนึ่ง เมื่อเสียงเครื่องบินใกล้เข้ามา เสียงปืนกลจากแผ่นที่สองจะดังขึ้นทันที เสียงที่ได้รัยจึงดูเหมือนว่าเครื่องบินถูกยิงจริงๆ การซ้อนเสียงประกอบหลายๆเสียงเข้าด้วยกันนั้น ผู้ใช้ต้องมีศิลปะการตัดแปลงให้เหมาะสม การจะให้เสียงใดเบา ดัง หรือแรงตอนใด ก็ใช้เร่ง ลดเสียงให้ตรงกับบทสนทนา ถ้าในเครื่องไม่มีปุ่มซ้อนเสียง การซ้อนเสียงเข้าด้วยกันต้องระวังอย่าให้เสียงใหม่ซ้อนแล้วลบเสียงเก่าออก เพราะตามปรกติแล้วเมื่อซ้อนเสียงใหม่เข้าไป หัวลบของเครื่องเทปจะทำงานโดยอัตโนมัติ เครื่องเทปบางเครื่องจะมีสวิตช์ไว้สำหรับกันเทปออกจากหัวลบ แต่ถ้าไม่มี สามารถทำได้โดยใช้พลาสติกบางๆกันเอาไว้แล้วให้เทปผ่านหัวบันทึกได้เลย

๓. ลำดับชั้นตอนของเสียงประกอบ การใส่เสียงประกอบต้องเป็นไปตามลำดับชั้นตอน ในเรื่องนี้ผู้ใช้ต้องระมัดระวังให้มาก เสียงที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามลำดับที่เกิดขึ้นจริง เพราะผู้ฟังสามารถวิเคราะห์เสียงที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ได้ดี เช่น เสียงรถยนต์ชนกัน จะประกอบลำดับชั้นของเสียงได้เป็น ๔ ชั้นตอนคือ

- ๑) เสียงรถเซไกล
- ๒) เสียงรถปะทะกัน
- ๓) เสียงเหล็กกระทบกัน
- ๔) เสียงกระจกแตกลงถนน



ลำดับขั้นตอนต้องเหมือนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือ

เสียงรถเซโกล จะมีเสียงเบรคอย่างแรง ยางรถบดกับถนนดังเอี๊ยด แต่เสียงรถเซโกลจะไม่ดังเท่าขณะที่ชน แต่ถาวรจะดังพอที่จะทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกว่ายู่โกล่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การหยุดชั่วขณะ การหยุดเพียง ๑/๒ วินาที หลังจากมีเสียงเบรครถ จะทำให้ผู้ฟังนั่งไม่คิด และใช้เวลาคลั่งลมหายใจ เพื่อคอยฟังว่าเหตุการณ์อะไรกำลังจะเกิดขึ้น

เสียงรถปะทะกัน เสียงของแข็งวิ่งกระทบกันอย่างแรงนั้น ใช้โลหะ ๒ อันมากระทบกัน เช่น ถังขยะที่เป็นโลหะ ๒ ใบมากระทบกันให้เกิดเสียงดัง "ปัง" หรือใช้กระป๋องนมก็ได้

เสียงกระจกแตก เสียงกระจกแตกลงบนถนนอาจใช้กระจกบางๆ หรือจานกระเบื้องทิ้งลงบนปูนซีเมนต์ เสียงที่ไต่จะมีลักษณะคล้ายกระจกรถยนต์แตก

ลำดับขั้นตอนของการบันทึกเสียงประกอบเข้าด้วยกันนั้น จะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ให้มากที่สุด การยึดหยุ่นและการใช้เทคนิคต่างๆต้องแล้วแต่สภาพการณ์ ความเหมาะสมถูกต้อง รวดเร็ว ฉับพลัน จะทำให้รายการหรือบทเรียนนั้นๆ มีคุณค่ามากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบันทึกเสียงเตรียมไว้ล่วงหน้า และจัดลำดับให้ถูกต้อง

๔. การทำเสียงประกอบที่ไม่เหมือนจริง อเล็ก นิสเบท^๑ กล่าวว่า เสียงประกอบบางครั้งไม่จำเป็นต้องทำให้เหมือนจริงเสมอไป เราอาจทำเสียงประกอบให้ผิดเพี้ยนจากเสียงที่เป็นจริง เพื่อให้ได้อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆกัน เช่น เพื่อให้ตลกขบขัน เพื่อให้ดูน่ากลัว หรือเพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของตัวละคร เช่น เสียงสุนัขหอน เสียงผี หรือเสียงตัวตลก เป็นต้น การทำเสียงประกอบที่ไม่เหมือนจริงนี้ อาจทำได้โดยการเปลี่ยนความเร็ว

^๑ Nisbette , The Technique of Sound Studio . p. 260

ของเทพ โดยเปิดให้เร็วขึ้นหรือช้ากว่าความเร็วที่บันทึก นอกจากนั้น เสียงประกอบที่ไม่เหมือนจริงยังทำได้จากการกระทบกระแทก หรือชนโดยไม่ใช้วัตถุที่เป็นจริง เช่น ใช้วัตถุกระทบกันแทนเสียงรถยนต์ชน เป็นต้น



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย